

ΠΛΑΝΗΤΕΣ - ΓΗ - ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ - ΚΛΙΜΑΤΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΓΛΩΣΣΑΡΙ

Γεωειδές: το σχήμα της Γης, που είναι συμπιεσμένο στις κορυφές και διογκωμένο στη μέση.

Ελλειπτική τροχιά: η νοητή καμπύλη γραμμή που διαγράφει η Γη, καθώς κινείται γύρω από τον Ήλιο.

Περιστροφή: η κίνηση της Γης γύρω από τον άξονά της από δυτικά προς ανατολικά. Μία πλήρης περιστροφή χρειάζεται 24 ώρες.

Περιφορά: η κίνηση της Γης γύρω από τον Ήλιο. Η περιφορά της γύρω από τον Ήλιο διαρκεί 365 μέρες και 6 ώρες, δηλαδή 1 έτος και 6 ώρες.

Ισημερινός: η φανταστική γραμμή που χωρίζει τη Γη σε δυο ημισφαίρια, το Βόρειο και το νότιο.

Μεσημβρινός: κάθε ημικύκλιο που ενώνει τους δύο πόλους της Γης.

Πρώτος Μεσημβρινός: ο μεσημβρινός που χωρίζει τη Γη στο δυτικό και στο ανατολικό ημισφαίριο και περνά από το Γκρίνουιτς του Λονδίνου.

Παράλληλος: ονομάζεται κάθε κύκλος παράλληλος προς τον Ισημερινό.

Πόλοι: το βορειότερο και το νοτιότερο άκρο της Γης.

Γεωγραφικό μήκος: η απόσταση σε μοίρες ενός τόπου από τον Πρώτο Μεσημβρινό προς τα ανατολικά ή τα δυτικά.

Γεωγραφικό πλάτος: η απόσταση σε μοίρες ενός τόπου από τον Ισημερινό βόρεια ή νότια.

Γεωγραφικές συντεταγμένες ενός τόπου: οι αριθμοί που δηλώνουν σε ποιο μεσημβρινό και σε ποιον παράλληλο βρίσκεται ο τόπος αυτός.

Δίκτυο συντεταγμένων: το σύνολο των παραλλήλων και των μεσημβρινών της υδρογείου σφαίρας.

Ημέρα: το χρονικό διάστημα, κατά το οποίο ένας τόπος φωτίζεται από τον Ήλιο.

Νύχτα: το χρονικό διάστημα, κατά το οποίο ένας τόπος δεν φωτίζεται από τον Ήλιο.

Εποχές: χρονικές περίοδοι, στις οποίες διαιρείται το έτος και επικρατούν ιδιαίτερες καιρικές συνθήκες (θερμοκρασία, υγρασία, βροχοπτώσεις κ.λπ.).

Αστέρας: το ουράνιο σώμα που εκπέμπει φως και θερμότητα.

Αυτόφωτο σώμα: το ουράνιο σώμα που έχει δικό του φως.

Δορυφόρος: το ουράνιο σώμα που περιστρέφεται γύρω από έναν πλανήτη.

Ετερόφωτο σώμα: το ουράνιο σώμα που δεν έχει δικό του φως.

Ηλιακό σύστημα: ο Ήλιος με τους πλανήτες και τους δορυφόρους τους.

Πλανήτης: το ουράνιο σώμα που περιφέρεται γύρω από τον Ήλιο.

Ήπειρος: πολύ μεγάλη έκταση ξηράς.

Θάλασσα: υδάτινοι όγκοι ανάμεσα σε τμήματα ξηράς.

Ωκεανός: πολύ μεγάλος υδάτινος όγκος μεταξύ των ηπείρων.

Διώρυγα: πορθμός που κατασκευάστηκε από τους ανθρώπους, για να διευκολύνεται η θαλάσσια συγκοινωνία.

Νησί: κομμάτι ξηράς που βρέχεται γύρω-γύρω από θάλασσα.

Νησιωτικό σύμπλεγμα: ομάδα νησιών.

Πορθμός: στενή λωρίδα θάλασσας που χωρίζει δύο ξηρές και ενώνει δύο θάλασσες.

Μετεωρολογικά φαινόμενα: η βροχή, το χιόνι, το χαλάζι, η ομίχλη, οι άνεμοι, η υγρασία κ.ά.

Καιρός: οι καιρικές συνθήκες που επικρατούν σε έναν τόπο για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

Κλίμα: οι διαφορετικές καιρικές συνθήκες (η θερμοκρασία, η βροχή, η υγρασία, ο άνεμος, το χιόνι) που επικρατούν σε μια περιοχή ανάλογα με την εποχή και για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Μελτέμι: βόρειος άνεμος, που φυσά στο Αιγαίο πέλαγος κυρίως τον Αύγουστο κάνοντας τα καλοκαίρια δροσερά.

Υγρασία: η ποσότητα των υδρατμών (σταγόνων νερού) που περιέχει η ατμόσφαιρα.

Υψόμετρο: το ύψος ενός τόπου της γης από την επιφάνεια της θάλασσας.

Οι πλανήτες του ηλιακού μας συστήματος είναι: Ερμής, Αφροδίτη, Γη, Άρης, Δίας, Κρόνος, Ουρανός, Ποσειδώνας.

Η Γη μας είναι ένα ουράνιο σώμα. Η θάλασσα καλύπτει τα 7/10 της γήινης επιφάνειας, ενώ το υπόλοιπο είναι η ξηρά.

Οι ήπειροι κατά σειρά μεγέθους είναι οι εξής: Ασία, Αμερική (Βόρεια και Νότια), Αφρική, Ευρώπη, Ωκεανία. Η Ανταρκτική, που δεν κατοικείται, είναι μια τεράστια παγωμένη έκταση και θεωρείται από πολλούς ως έκτη ήπειρος.

Οι μεγαλύτεροι ωκεανοί του πλανήτη μας είναι: Ειρηνικός, Ατλαντικός, Ινδικός, Αρκτικός.

Οι μεγαλύτερες θάλασσες του πλανήτη μας είναι: Αραβική, Νότιας Κίνας, Καραϊβική, Μεσόγειος, Ερυθρά.

Μερικά από τα μεγαλύτερα νησιά του πλανήτη είναι: η Γροιλανδία, η Μαδαγασκάρη, η Μεγάλη Βρετανία, η Κύπρος κ.ά.

Νησιωτικά συμπλέγματα του πλανήτη μας είναι: η Ιαπωνία, οι Φιλιππίνες, η Ινδονησία κ.ά.

Σύσταση και δομή της ατμόσφαιρας

Η Γη προστατεύεται από μία αέρια ασπίδα που λέγεται ατμόσφαιρα και αποτελείται από στρώματα.

- Το πυκνότερο σε αέρια στρώμα και πλησιέστερο προς τη Γη είναι η **τροπόσφαιρα**. Η τροπόσφαιρα είναι το σπουδαιότερο τμήμα της ατμόσφαιρας, επειδή σε αυτό αναπτύσσεται όλη η ζωή του πλανήτη μας. Στην τροπόσφαιρα δημιουργούνται και τα μετεωρολογικά φαινόμενα, δηλαδή η βροχή, η ομίχλη, το χιόνι, το χαλάζι, οι άνεμοι κ.ά.
- Αμέσως μετά την τροπόσφαιρα βρίσκεται η **στρατόσφαιρα**. Στη στρατόσφαιρα υπάρχει ένα πολύ σπουδαίο αέριο καθοριστικό για τη διατήρηση της ζωής στον πλανήτη μας, το όζον. Το όζον έχει την ικανότητα να απορροφά τις επικίνδυνες ακτίνες του Ήλιου, τις υπεριώδεις, οι οποίες προκαλούν βλάβες στον άνθρωπο και στα ζώα και καταστρέφουν τα φυτά.
- Πάνω από τη στρατόσφαιρα βρίσκεται η **μεσόσφαιρα**.
- Το αμέσως επόμενο στρώμα είναι η **εξώσφαιρα**, όπου τα αέρια σώματα βρίσκονται σε πολύ μικρές ποσότητες και σιγά-σιγά παύει να υπάρχει η ατμόσφαιρα. Αυτό συμβαίνει περίπου στα 1.000 χιλιόμετρα πάνω από την επιφάνεια της Γης.

Αέρια της ατμόσφαιρας

- Οξυγόνο 21%
- Άζωτο 78%
- Διοξείδιο του άνθρακα, υδρατμοί, όζον, σκόνη, άλλα αέρια προερχόμενα από τις ανθρώπινες δραστηριότητες 1%

Παράγοντες που καθορίζουν το κλίμα

- Βασικός παράγοντας που διαμορφώνει το κλίμα ενός τόπου είναι η απόστασή του από τον Ισημερινό, δηλαδή το γεωγραφικό πλάτος του τόπου.
- Το υψόμετρο, καθορίζει σημαντικά τη θερμοκρασία του, αφού όσο υψηλότερα βρίσκεται ο τόπος τόσο χαμηλότερη είναι η θερμοκρασία του.
- Άλλος βασικός παράγοντας που διαμορφώνει το κλίμα ενός τόπου είναι η απόστασή του από τη θάλασσα. Οι παραθαλάσσιες περιοχές έχουν πάντα ηπιότερο κλίμα.

Κλιματικές ζώνες

- Οι περιοχές που βρίσκονται γύρω από τον Ισημερινό και έχουν πολύ υψηλές θερμοκρασίες καθ' όλη τη διάρκεια του έτους αποτελούν την πιο θερμή κλιματική ζώνη, που λέγεται **τροπική ζώνη**.
- Οι περιοχές που βρίσκονται κοντά στους πόλους και έχουν πολύ χαμηλές θερμοκρασίες καθ' όλη τη διάρκεια του έτους αποτελούν τις **πολικές ζώνες**.
- Οι περιοχές που βρίσκονται ανάμεσα στις πολικές ζώνες και στην τροπική λέγονται **εύκρατες ζώνες**.

Χαρακτηριστικά κλιματικών ζωνών

Τροπική ζώνη - Τροπικό κλίμα

Θερμοκρασία πάνω από 20° C όλο το χρόνο με μικρές μεταβολές

Περίοδος πολλών βροχών, περίοδος ξηρασίας

Ίση περίπου διάρκεια ημέρας και νύχτας

Εύκρατη ζώνη - Εύκρατο κλίμα

Μεγάλες μεταβολές της θερμοκρασίας ανάλογα με την εποχή

Βροχερός χειμώνας, ζεστό καλοκαίρι

Μικρότερη ημέρα το χειμώνα, μεγαλύτερη το καλοκαίρι

Πολική ζώνη - Πολικό κλίμα

Θερμοκρασία κάτω από τους 10° C όλο το χρόνο

Σχεδόν καθόλου βροχές

6 μήνες ημέρα, 6 μήνες νύχτα

